

A
CSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
 ENGEDELMÉVEL

45.

Költ. Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
 2-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környütlállások.

A' *Felső - Rajnai Német - Kerületnek*
 Hanau (Hanovia) Városából Nov. 22-dikén: — „ *A' Hohenlohei örökös Hertzeg*
 kormányozása alatt lévő *Prusszus* Sereg-
 őztályt vissza-parantsolta vala a' *Rajna* mellől
 a' *Prussziai* Király, de most olly parantsola-
 tot vett ismét a' Hertzeg *Berlinből*, hogy
 további rendelésekig, helyben maradjon,
 és *Köhler* Generális, tartozott a' Sereg-
 őztálynak előljáró részét siettséggel indítani

B b b

megént vissza, a' *Rajna* felé. Úgy hallatik, hogy *Wesel* tájára küldődik a' *Hohenlohei* örökös Hertzeg' Korpusa. "

Wesel Városából Nov. 15-dikén: —
 „ A' mi vidékünkön tanyázott Ts. K. Katonaság; résszerént *Hollandiai Geldriának Arnheim* Városa, résszerént pedig a' *Bergi* Hertzegség felé vette útját. *York* Anglus Királyi Hertzeg fő-quártéllya; *Arnheimban* vagyon. — *Nimwegennel* által ellenben, *Leernél*, mindent el-követnek az eggyesült Sereg osztályok; hogy által ne ronthasson a' *Waal* vízénn az ellenség. — *Rotterdam* és *Dordrecht* Városáiban *Hollandiának* nagy Magazínok készülnek. "

Prusszus Fő-Vezér Möllendorf' fő-quártélyából *Hochheimből* Nov. 19-dikén:
 „ A' melly fekvő helyet választott vala *Möllendorf* Fő-Vezér, a' maga személyes kormányozása alatt lévő *Prusszus* Népnak, 23-dik Octóberben: még most is azon vagyon; 's ki terjed *Caubtól* fogva *Gernsheimig*, melly köz-föld, meg vagyon erősítve sántzokkal, és batteriákkal. — Az ellenség tsendesen vagyon a' *Rajná*nak által ellenben lévő mellyékén. "

„ *Moguntzia*' szomizédságában lévő Szigetjei a' *Rajná*nak, nagyon nehezítették vala a' *Frantziáktól* lett vissza vételét *Moguntziának*. Most ezen Szigeteket *Prusszus* Generálmajor *Ruchel* védelmezi a' *Frantziák* ellen. "

Moguntziából Nov. 19-dikén: „Tegnap, reggeli hat órakor, olly sebesen megtámadta az ellenség, előlvígyázott szakaszát a' Ts. K. Oláh - Batalionnak; hogy ámbár erőssen igyekezett is ez ellent állani: még is egy Tiszt, és Strázsamestertől alá-felé számlálva, harmintz személlyek frantzia fogságba estek. Segítség érkezvén részünkről, kemény ágyúzás és lövöldözés lett, mellynek alkalmatosságával, nem kevés veszteségjeik vólt a' Frantziáknak, kik is, dél-tájban, siettséggel vonultak vissza. — Ma délután el-hagyta az ellenség *Bretzenheimot*, minekutánna úgy ki-rablott vólna némelly házakat; hogy még az ablakjaikat is le-szedte azoknak. — Számosan szöknek által hozzánk a' Frantziák közzül. — Egy *Frantzia* Spiont fogtak a' Prusszusok, a' ki azt mondja, hogy ofstrom-ágyúk' szállítására, sok lovakat kivántak a' Lakosoktól, a' Frantziák; és hogy ezek, *Oppenheimnál* szándékoznának által rontani a' *Rajná*n: melly állítást tellyességgel nem tarthatunk hitelesnek. — *Kommendánsunknak*, *Neu Generálisnak*, mind gondosságához, mind okosságához, egéssz bizodalunk vagyon. “

Mannheimből Nov. 21-dikén: „Tsendesen vagynak a' Frantziák: hanem szorgalmatosan készítik, sántzaik előtt, a' földvárakat. Negyedik Földvár-tsináláshoz fog-

tak ma, a' *Rajna*' Sántza, és *Friesenheim* között. “

Ehrenbreitstein Várán alól, a' *Rajna*'-tól nem messze fekvő *Wallendar* Városából Nov. 18-dikán: — „A' *Rajna*'-nak Városunkkal által-ellenben lévő Szigetjét elhagyták tegnapelőtt a' *Frantziák*. Ts. K. Generális *Nauendorff*, leg-ottan Örizetet (Garnizont) szállított abba, és egy Földvárat is készíttetett benne. A' mi Városunkban, két-ezer gyalog és lovas Katonának vagynak. “

Gróf *Clerfayt* Hadi-tármesternek *Mehrheim*-ből botsátott Tudósítása, nem határozza meg: mit vesztettek a' *Frantziák*, *Büderich* vagy *Burick* Városai tájján, 9-dik Novemberben: hanem a' részünkről lett vesztéséget így adja elő: El-estek: *Stuart* Reg. béli Fő-Hadnagy *Hönig*; tizenkét Köz-emberek; és öt katona-lovak. Sebet kaptak: harminthatszáz Köz-emberek; és hat katona-lovak. Nem találtak: egy Fő-Tiszt; harminthatszáz Köz-emberek; és tizenkét katona-lovak.

Egy *Karlsruhei* Levél szerént, Ts. K. Feldmarschallieutenánt *Benyowszkival*, félbe-hagyatta betegsége a' hadi-szolgálatot. Sereg-osztályának vezérlését F. M. L. *Staader* vette által.

Hollandiáról —

A' *Leydai Újságnak* 14-dik Novemberi Darabjából: — „Nov. 7-dikén reg-

gel, ki-tsapott a' *Bergen-op-Zoomi* Öri-
zetnek egy része a' Frantziákra, kik, igen
közel mentek a' Vár alá. Az ellenség öt
szekér sebesséket vitt el, a' mi parasztjaink-
nak hír-adások szerént. Részünkről, negy-
venre megy az el esteknek és el-fogattak-
nak száma. — Nov. 9-dikén estve egy
Frantzia Trombitás kéredzett bé *Bergen-
op-Zoomi* Komendánsunkhoz. — *Gertrui-
denberg* Erösségünket, ostrom alá készül
venni az ellenség. “

*A Német-Birodalom' Vesztfáliai Ke-
rületének Münster (Monasterium) Városá-
ból* Nov. 16-dikán: — „Ugy értjük, hogy
nagy számmal kezdik mutatni magokat a'
Frantziák, *Hollandiai Geldriának Arnheim*
Városánál, melly, tíz órányi járó földre
esik, *Utrecht (Ultrajectum) Városától nap-
kelet felé. Tizennegyedik Lajos Fr. Ki-
rály* ellen meg-tartotta magát *Frigyes-Bel-
gyiom*, egész földjének víz alá-való vé-
tele, vagy a' közönséges inundátzió által,
melly, kivált, *Ámsterdám'* vidékein, egész-
szen tenger-ábrázatot ad *Hollandiának*.
Most is lehet reményleni, hogy ha efféle
közönséges inundátzió léfszen: híjjába-való-
vá fogja az tenni, *Frigyes-Belgyiom* ellen
intézett szándékjokat az újj Frantziáknak. “

Mastrichtban, az ostrom alatt négyszáz
házak, résszerént el-égtek; résszerént igen
nagy sérelmet szenvedtek.

Midőn által-vették a' Frantziák *Ma-*

Arichtot: 352 ágyú; két-ezer puska; és két-ezer mázsa puskapor vólt benne.

Olasz - Országból. —

Acquiból Nov. 5-dikén: — „Az e' tájon fekvő Ts. K. Katonaság, nem ment még téli quártélyra, 's úgy látszik, hogy későn is fog menni, abból az okból, mivel az ellenség szüntelen mozgásban vagon, 's nem lehet tudni, miben töri a' fejét. Azt jól tudjuk, hogy mind lovas, mind gyalog Katonák jöttek hozzájok *Marszília* Várossa felől. Már harmadik napja, hogy itten mindég esik az eső.“

Genuából Nov. 9-dikén: — „Tegnap érkezett ide egy hajó, *Korszika* Szigetének *Ajaccio* nevű Várossából, hol a' lakosok meg-hasonlottak magok között, 's onnan tett el-indulásakor a' hajónak, szörnyű módon tüzeltek egymás ellen. Eddig nagy részént *Paoli* Generálisokhoz hajlottak a' *Korszikabéliek*: most sokan közzülök, másképpen gondolkodnak. Az *Anglusok*, miad szárazon, mind vízen, *S. Fiorenzo* nevű helységnél vették össze minden erejeket.“

A' *Frantzia*-Országí Rojalistáknak, új szerentséjeikről emlékeznek némelly *Frantzia* Levelek.

Lengyel - Országról. —

Egy *Gallitziai* Levélből, melly, Nov. 21-dikén költ, ezeket olvassuk; „Minekelötte bé-mentek vólna az *Oroszok* *Varsó*.

ba: ki-takarodott abból a' *Lengyel* Katonáság, három tsapatokban: hanem *egy* ezek között, mellyet *Hertzeg Poniatovszki* József vezérlett, meg-adta magát az Oroszoknak. — Tizennyóltzadik Novemberben, hasonló sorsra jutottak: „*Wawrzeski*, a' ki, *Kosciuszkó*' helyébe lett Fő-Vezérré; és *Dombrowski*; *Gielgut*; *Gendrowitz*; 's *Mieskowski* Generálisok, a' még velek maradott Néppel együtt. — Generális *Sajontschek*, Ts. K. általomba ajánlotta magát, 's a' *Lublini* Vajdaságnak *Casimir* (Kazimierz) Városotskájában gyógyítódik sebjéből.

Kosciuszkó, botsátott vala *egy* Levelet a' maga fogságából, Oct. 16-dikán, a' *Lengyel* Nemzeti Fő-Tanátsához; kilentz *Lengyel* Tisztek eránt, a' kik, *Orosz* fogságba esvén tizedik Octóberben, kérték, több fogoly társaikkal együtt, *Fersen* Orosz Vezértől, hogy ne tartatnának zárva. Ezt meg is nyerték, olly fogadássokra, hogy el nem mennek az *Orosz* táborból. — Meg nem tartották azonban szavokat; hanem meg-szöktek: minekokaért kérte *Kosciuszkó* a' Fő-Tanátsot, hogy keresse fel akár hol is ezen el-szökötteket, és küldje vasban *Fersen* Generálishoz. — Illy ki-fejezéssel élt a' többek között *Kosciuszkó*, említett Levelében: „Ne engedjük, hogy annyi fzerentsétlenségekhez, melyekre juttatott bennünket a' mostoha sors,

még annak vesztesége is hozzá járúllyon, a' mit leg - inkább kell féltenuink, t. i. di-
tsőségünknek, és betsületünknek veszte-
sége.

A' *Lengyel Fő-Tanáts* is írt *Kosciusz-
kó*hoz egy Levelet mellyben, Méltó Fő-*Ve-
zérnek* nevezte ezt, el-fogatása után is;
jelentette néki, hogy az ő rajta történte
szerentsétlenségben siratja a' Hazát, melly-
nek sorsáról való kétségbe esést mindaz-
által, meg nem engedi a' polgári köteles-
ség, és *Kosciuszkó*' példája. Nagy kíván-
ságát jelentette a' Fő-Tanáts az eránt,
hogy a' míg tsak lehet, közöllye velle
Kosciuszkó, minden hátra-tartás nélkül a'
maga szükségeit, és azon Vitéz-Férjfiúkéit,
a' kik, Társai valának, az ő hadi tsele-
kedeteinek, és most részesei az ő szomo-
rú állapotjának. Olly nagyra betsüli —
monda a' Fő-Tanáts — *Kosciuszkónak*
vissza-térését, hogy örömet vissza adná
érette, minden foglyait az ellenségnek, 's
kész volna a' Fő-Tanátsnak is minden
Tagja, fel-áldozni saját szabadságát a' *Kos-
ciuszkó*éért. Ezen szíves ki-fejezést, kö-
vette még egy igen fontos, mellyben az
a' ritka szerentse tulajdoníttatik *Kosciusz-
kónak*, hogy ötet a' velle egy időben élők
betsülték immár közönségesen olly mér-
tékben: mint a' millyenben egyébaránt
tsak a' késő Maradék tudja meg-adni illő
betsületjét az érdemnek.

Frantzia Ország.

A' Revolutzióális - Kommissziók, melyeken építette *Robespierre* a' maga szörnyű mindenhatóságát, öt-száz-kilentzven-eggy millió líverben kerültek esztendő tál-tal, a' Közönséges - Kintstárra ügyelő Deputátzióinak vallástétele szerént; és ötszáz-ezer főből állván, annyi személyekkel kevesebbítették a' Mester-emberek' és Föld-mivelők' számát. — Ugyan az említett Deputátzióinak vallástétele; hogy az Egyházi kintsek, koránt se' teltek annyira, mint vala felöllok a' reménység: nem adtak ugyan is többet, huszonöt millió líver-nél; melly híjánosság onnan származott: mivel sok Templomi drágaságok félre-takarítódtak, 's ki is küldödtek a' frantzia földről, míg hozzá kezdetett a' Templo-moknak ki-ürítéséhez a' N. Gyűlés: de midőn már, a' Közönséges-Társaság' számá-ra foglalódtak el az Egyházi-kintsek: még akkor is veszett el azokból némelly rész. — A' harangoknak apró-pénzekké való veretése, mintegy négy millió líverbe került: következésképpen semmi haszon se' völt benne. — Két-ezer-kétszáz millióra számlálta a' Deputátzió, a' közelebb múlt frantzia esztendőbéli költségeit a' Köz. Társaságnak.

A' Közjóra ügyelő Deputátzióinak *Réshard* nevű Tagja, minekutánna közlötte volna Nov. 8-dikán a' Nemzeti-gyűléssel,

*Mastricht*nak és *Rheinfels*nek a' Frantzia Katonák által lett el-fogalaltatását: így folytatta tovább, elő-adássát: „A' Közjóra ügyelő Deputátzió, igen nyomos tárgy körül foglalatoskodik mostan: de, nem felezhet még fel semmit belőlle. Szüksége vagyon azonban a' Nemzeti-gyűlésnek bizodalma. Két Nemzet-gyűlési Tagokat kell küldeni valahová: kér benneteket a' Deputátzió, hogy adjatok nékie hatalmat ezen két Tagoknak, a' maga kebeléből való ki-választására.“ — Adott hatalmat a' Gyűlés, a' Deputátziónak.

A' *Robespierri*táknak Vádjaik alól sűrűen fel-öldoztatott, és a' fogságból szabadon bötstátatott személlyek közzül, eggy, *Kellermann* Generális is, a' kinek ügyét Nov. 8-dikán vette elő a' Revolutziónalis Törvényfzék. Olly szín alatt záródott vala *Kellermann* tömlötzbe, mint a' ki, restesen forgolódott az *Alpesi* Seregnek el-intezésében, és *Lyon* Városának ostromlásában. A' ki-kérdeztetett Tanúktól, okos, hív, emberfzerető, s jó-lelkü Vezérnek értette lenni *Kellermann*t a' Törvényfzék: minnekokáért nem tsak büntelennek, és szabadon bötstátandónak ítélte ezt; hanem még a' Törvényfzék' Elölülője, eggy fontos Beszédet is mondott *Kellermann*nak dítséretére. Valamint más több efféle történeteknek: úgy ennek is, igen örvendezett a' jelen volt sokaság.

Látták a' Jákobínusok, hogy az ő néhai özlop-emberjek *Robespierre*, és ennek Tzimborássai által, meg-árestáltatott személyek, igen nagy számmal botsátódtak már ki a' tömlöztökből: sokan lettek ellenben foglyokká, a' kik gyámolai voltak a' Jákobínusságnak. Látták nevezetesen, hogy *Carrier* Tagjok is, közel jár a' meg-árestáltatáshoz: ennek meg-akadályoztatására tehát, nagy buzdításokat tettek Nov. 3-dikán a' Klúbjokban: Nov. 9-dikén pedig, a' Klúbjokon kívül is. Számosan öfzse-sereglettek t. i. azon palotáknál, mellyekben ennekelötte, a' Király, és az *Orléáni* Hertzeg laktanak; 's más közönséges helyeken is, és tele torokkal kurjongatták: *Éllyenek a' Jákobínusok!* de még erősebben kiáltozta az ellenkező Rész: *Éllyen a' Nemzet-gyűlése!* — A' szóval való vetélkedést, ütlekes veszekedés váltotta fel már ekkor is: még inkább pedig a' Klúb' palotájánál, mellybe, minekutánna bé-gyülekeztek volna a' Jákobínusok; nagy sokaság tódult annak külső környékjére. Megént el-kezdé mind a' két Rész, a' maga *Éllyen* kiáltozásait: a' kívül állott Felekezet pedig, hogy annál hathatósabban bé-hangoztassa kiáltásait a' Jákobínusok közzé: bé-verte ezeknek ablakjaikat kövekkel. Fel-bosszankodtak illy meg-bántatásokon a' Jákobínusok, és ki-rontván palotájokból, elégtételt tsináltak magoknak, a' hogy tsinálhattak. Fogtak is el

némellyeket az östrolók közzül, kiket, minekutánna meg-öklöztek, vagy botoztak: veress sipkákat vontak azoknak fejükre, 's ezen Jákobínusi ékességgel, a' Prézes mellé ültették le őket. Nem soká tartott azonban a' Jákobínusoknak győzedelmek: mert nagyobb erővel omolván reájok a' Nép, széllyel verte őket, 's bézárta a' palotájokat. Az igazgatást vivő Nemzet-gyűlési Deputátziók is meg-erősítették ezen hirtelen-végzését a' Népek: mert olly Intézeteket tettek, hogy további rendelkezésekig, ne tarthasson a' Jákobínus-Klúb Üléseket. — Nagy része a' meg-szalasztott Jákobínusoknak, és Jákobínáknak, kénytelen volt által gázolni a' *Honoré* nevű útzán folyó patakot, négy-ezernél feleesebb számú személyeknek soraik között, kiktől sok tsúfságot és gyalázatot szenvedett, kiváltképpen a' Jákobínaság. Nemzet-gyűlési Tagok érkezvén, le-tsendesítették a' Népet: melly azonban kereken meg-mondotta, hogy nem akar hallani többé a' Jákobínusoknak, ezeknek a' pártos, vérengző, és a' Nemzeti-gyűléssel szüntelenül ellenkező Embereknek gyűlésektől.

Ekképpen rontották meg a' Jákobínusok még inkább magokat *Carrier*ért, a' ki tsak ugyan meg-árestálódott Nov. 10-dikén: minekutánna tudósította volna erántta a' Nemzeti-gyűlést vóltaképpen az a' Kommisszió, melly, az ő tselekedeteinek meg-*visgálására* 's *ítélésére*, huszonegy Neme

zét-gyűlési Tagokból állítódott vala fel. — Kívánta *Carrier*: hadd szólhasson a' maga védelmezésére, és ez, meg is engedődött néki: de híjánosnak találtatott a' mensége: ámbár egyébaránt, hosszas vólt a' Betzédje, mellyben: *Kapitoliumról*, *Tarpeia* - köszárlól, és győzedelmeiről emlékezett; 's Haza-szabadítójának nevezte magát. — Mikor — *ügymond* — *Nántesbe* érkezett ő: száz-hatvan ezeren vóltak a' Harmiák (Pártosok): de ő, háromszázra szálította - le azoknak számát. — *Khuan*, *Vándéi*, *Rojalista*, *Árifztokráta*, *Fanatikus*, és *Moderátus* (Mérséklett) nevezeteket ruházott a' Vádolóira. — Ötet megtámadni, *annyinak állította*, mint megtámadni a' Nemzeti-gyűlést. Mert ha protzesszus indítódik ő ellene: úgy a' hajdani Deputátziók; a' Nemzeti-Gyűlés; 14-dik Július; 5-dik 's 6-dik Octóber; 10-dik Augustus; 2-dik 's 3-dik September; végre a' Nép; és Szabadság ellen is, hasonlóképpen protzesszus fog indítódni. — A' Revolucionális Törvényték' egy Szakasszának Elölülőjét; Fiskálisait; 's Eskütteit, bé vádolom — *ügymond* — a' Publikumnak mint *Khuánokat*, 's *Vándéiakat* (az az: pártosokat). — Hogy az általa véghez-vitt izörnyüéseket, nem éppen példa nélkül valóknak lenni meg-mutathassa: fel-hordta: *Máriusnak*, és *Syllának* a' régi Rómában el - követett kegyetlenkedéseiket; a' Frantzia históriában nevezetes *Ligának* ha-

dakozásait; *Bertalan'* éjtszakáját; és végre, a' Republikánusokkal való kemény bánássokat is a' Rojalistáknak.

Elegyes Tudósítások.

A' *Londoni Udvar*, ötödik Novemberben hirdettette ki tzeremóniásan, a' *Korona-örököséhez* lett el-jegyeztetését *Braunschweigi Hertzeg-alfzornynak*.

Spanyol - Országnek Fő-Városából Madritből Oct. 16-dikán: — „A' még itt maradott *Frantziák* is kéntelenítettnek már most innen el-költözni minden ki-fogás nélkül, és rövid idő alatt, egy új Királyi parantsolatnak ereje szerént.“

Erdély Ország.

Kološvárról Nov. 16-dikán: — „E' folyó Hónapnak 12-dikén kezdének *Nemes Hazánk' Rendjei*, Ország-gyűlési ülésseknek tartásához, melly, nagyobbára a' nevek laistromának olvasásával tölt el. A' más napi ülésre meg-jelenvén a' *Fejedelem Képe*, *Lovas-Vezér Báró Barkó Vintze Úr* Ö. Exc. ja is, *Katonaság sorai*; dob, síp-fzó; és ágyú durrogások között, bé-köszöne a' *Hazának*, kinek köszöntését *Fő-kormányozó Gróf Bánffi György* Ö. Exc. ja fogadá el. Fel-olvastatának az úgy nevezett *Királyi Fel-tételek*, mellyekben a' többek között, ezek eránt tettett. ki az Ö *Felsége* akarattya: hogy a' halálos *Rabok' kínzása*, más pallérozott *Nemzetek*, és *Országok* példája szerént, itten is tovább ne gyakoroltasson, hogy a' *Deputátziók*, munkájaiuknak

el-végezésével, és közlésével siessének, és hogy a' hivatalbéli ürességek, érdemes szemléllyekkel bé-töltessenek. Vége lévén ekkor a' Gyűlésnek, a' Rendeknek nagyobb része a' Fejedelem képénél ebédelt, estve pedig ugyan tsak ottan, fényes bál tartott. Ettől fogva nem volt több Gyűlés, hólnap lesz a' harmadik. “

Az említett vígságok, és pompák között egy kedvetlen történet is adta elő magát. Mert éppen az nap dél-utáni két óra tájban végeze életét Méltóságos L. Bárá *Losontzi Bánffy* Farkas Úr Ő Exc. ja: kinek ritka bátorsággal, és elmejének leg-nagyobb épségivel történt ki-múlását ki lehet abból hozni, hogy halála körül meg-történhető minden leg-kissebb dolgokról is rendelést tett,

E' szerént három nevezetes hivatalokra kell a' jelen-lévő Ország-gyűlésének választást tenni, úgymint: a' Fő Kintstárnokságra, a' Fő-Törvényfzéki Elölülőségre, és a' Fő-Tartománybéli Biztosságra. “

Szebenből Nov. 22-dikén: — „ Ezen Hónapnak 12-dik napján, reggeli hét óra után, 22-dik minutumkor, 15 *minutum secundumokig* tartott földindulás tapasztaltott itten, dél és napkelet felől, észak és napnyúgot felé. — A' nyári szárazság után vizsgálásokra szolgál a' Mezei-gazdáknak, hogy még mind ez ideig fűvön tarthatják marhájaikat. Még semmi hó se' volt eddig a' tér-földeken. “

~~Magyar Ország.~~

A' Horvát - Országi Bánt Monyoroke-
reki Gróf Erdödi Urat, Feldmarsallieute-
nántból, Lovasság - Generáljává emelték
fel érdemei.

Szoboszlóról Nov. 17. dikén: — „Ki-
rályi Tanácsos, és Udvarnok; 's Ns Hajdú
Városok' Dekretális Fő-Kapitánnya T. *Jab-
lontzai Petes* János Úr, követésre méltó
példáját adta közelebb is a' maga emberi
jó-ízívűségének, ezen Ns Város' szükölkö-
dő Lakosainak fel-segállításával. Ezek sze-
gények éhel-halának vala meg: de a' tisz-
teitt Urat arra bírta eránttok érzékeny né-
mes lelke, hogy ki - osztaná számokra a'
jövő termésig szép kéttzeres életjét, mel-
let a' bővebb időkben, nagy szorgalom-
mal takarított vólt bé tárházába. Sok szá-
kívan hosszú szerentsés életet ezen Élet-
adójának.“

Egerből Nov. 22-dikén: — „A' múltt
nyári izárazságot most már a' szünetlen es-
sőzés követte. 19-diken és 20-dikonn ha-
vazott és meg-fagyott: de más nap me-
gént esső lett reá.“

* * * * *

Már rézre metztettük a' *Frantzia Te-
legráfnak* — messze-földre, nagy hirtelen-
séggel hírt közlő eszköznek — valóságos
képét, 's meg is fogjuk azt küldeni, le-
írásával együtt, még ebben a' Hónapban:

* * * * *

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, Decemb. 2-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

Novembernek 25-dikén Hirmondónk mellett le- küldött Hertzeg Kaunitz képe, ezen most folyó Hatodik Szakasz Homlok írásának ellenébe fog köttetödni. Mi azt azon egy árkus nagyságu kép szerént készítettük, melyet Unterberger Ignácz idevaló híres képiró, és Mechanicus, egy általa ki gondolt metzö-eszköz által metzett réz táblára. Ezen allegoriás kép által kívánta Nemes Sopron Vármegye Hertzeg Kaunitzot meg tisztelni 1790-dik elztendőben. Annak magyarázatját ide iktatjuk mind Deák, mind Magyar nyelven is:

Descriptio Allegoriæ Tabula æri incisa representatae.

Templum Honoris pluribus ornatum columnis, cujus in medio cernitur imago S. R. I. Principis a Kaunitz Rietberg, Cancellarii Supremi, de quo tacere præstat, quam parum dicere. Adsidet Palladis noctua, vigilantiae laborumque non modo diurnorum, sed etiam nocturnorum emblemata. Imposita protome marmoris quadrato. Haec forma æquilatera firmitatem, soliditatemque jam veteribus denotabat; nam quocumque vertas, aequè stabilis consistit lapis cubicus. Ea de causa etiam Mercurius dictus tetragonus, sive quadratus, adlusionem simul factam ad sapientis maturique consilii stabilitatem. Lapidem ipsum supposi-

tis tergoribus portant leo et Sphinx, ille fortitudinis, haec sagacitatis notissima symbola. Porro sphinx leonem intuetur, ut consilii modum ad virium mensuram exigat. Inferioris basis partes laterales gradibus distinctae sunt, pars vero anterior iisdem caret, ne quis temere ausit ad eum adscendere, qui tantum inter ceteros eminet.

A sinistris stat Comitatus Soproniensis genius muliebris turritus, multa reverentia, atque animi gratitudine patronum suum admirans. Dextro brachio incumbit lapidi quadrato supra dicto, indigitans sequentem inscriptionem:

Immortali Principi Venceslao Kaunitz a Rietberg Cuius Consilio Provido Justo Sapienti Libertas Jura Legesque Pannoniae Redditae Graet Comitatus Soproniensis Ordines D. D. D. MDCCXC.

Sinistra manu tenet propria insignia armati et galeati viri, qui in scuto coronato, et aurei velleris catena circumdato insignia supremi provinciae comitis, e nobilissima familia Principum *Eszterhazii* depicta ostentat.

Retro genium adparet Immortalitas, quae Principis effigiem corona querna ornat, et sinistra manu serpentem tenet in se recurrentem, veluti circulum.

A dextris conspicitur Consilium sub imagine viri barbati et magno annorum pondere gravis, qui libram dextera manu gubernatam intento et oculo et animo spectat, quasi ponderans atque examinans consilii capiendi rationem, et modum proferendae sententiae. Scipioni involutus est serpens, animal prudentiae cognitae. Pars scipionis superior finit in tria capita, quorum primum est propectae, secun-

dum mediae, juvenilis aetatis tertium; nimirum quod vir sapiens praeteritis praesentia comparare, atque ex his futura praevidere debeat. Brachio sinistro innititur libro clauso, cujus argumentum sublime non omnibus concessum intelligere.

Juxta Consilium fluvius Leita, irrigans Comitatum Soproniensem, urnae aquas evoventi incumbit. Fingitur foeminea specie, ut fingi solent fontes, et fluvii minores navibus vehendis parum idonei.

Superne in arcu templi Fama volans geminas tubas inflat universo orbi praedicans Virum, cujus gesta scriptorem fatigabunt.

(A' sok özlopokkal fel-ékesített ditsőség-templomának közepén szemléltetik a' Római Sz. Birodalombéli Hertzeg Kaunitz-Rietberg Fő Kantzellarius' képe, kiről jobb semmit se, mint keveset szóllani. Mellette látzatik Pállás Isten Állzonymnak bagolyja, melly által jelentenek éjjeli, 's nappali munkái a' Hertzegnek. Ezen kép négy szegű márvány köre van helyheztetve. Ezen egyforma oldalú négyszeg már a' régieknél is jele vólt az erősségnek: mert akár mellyik oldalra fordítassék is, erőssen meg áll az. Erre nézve neveztetett Merkurius is négyszegűnek, jeléül a' bölts és a' meg-ért ész áthatatosságának. Ezen négy szegű kö az oroszlán, és a' Sphinx (a' Görögöktől ki-gondolt állat) hátain fekszik. Tudva van, hogy amaz az erősséget, ez pedig az éles eszet jelenti. Tovább a' Sphinx az oroszlánra néz, hogy a' jó tanátsot az erőnek mi-voltához alkalmaztassa. A' könek talpán két oldalról garáditsok látzatnak, elől pedig semmi garádits nintsen rajta, annak jeléül, hogy

minden közönséges érdemű ember ne mérészeljen hozzája fel lépni. Balról áll *Sopron* Vármegyének, város falakkal koronázott *Asszonyi képe*, 's nagy tisztelettel 's háládatossággal pártfogójára néz. Jobb karja a' négy szegű kőven nyugszik, 's az arra metzett írásra mutat. Bal kezében *Nemes Sopron Vármegyének*, és a' *Hertzeg Eszterházy* Familiának tzimmerét tartja. Hátul áll a' *Halhatatlanság* képe, 's *Kaunitz* képét tölgyfa ágból kötött koszorúval koronázza, bal kezében pedig egy kigyót tart, melly farkát szájába fogta, 's azzal vége nélkül való kerökséget ábrázol. Jobbra szemléltetik egy szakállos ösz embernek, az az a' bölts tanátsnak képe, jobb kezében a' mértéket tartván arra nagy figyelemességgel vigyáz, mintegy meg fonolja, 's jól meg vizsgálja elébb azt, a' mit ki akar mondani. A' bal kezében lévő páltzára tekerződött a' kigyó, az okosságnak példája. A' páltza felső végén három fejek látszatnak, az egyik öreg, a' másik közép koru, a' harmadik Iffiú. Ez által jelentetik, hogy a' bölts embernek a' jelenvaló dolgot az el múltal öllze kell vetni, 's ezekből a' jövendőt előre látni. Bal karjával egy bezárt könyvre könyököl, mellynek felséges foglalatját nem szabad minden embernek érteni, 's tudni. A' *Leita* vize, melly *Sopron Vármegye* széleit mossa, egy *Asszonyi kép* által ábrázoltatik, melly egy víz akadó edényre dült. Felül a' ditsőség templom boltozatján a' repülő hír szemléltetik, melly *Kaunitz*nak sok és nagy tetteit két trombitával trombitálja.)

*Malum ex Hospitio Reuerendissimi Praepositi
Rátóthiensis Michaelis Paintner.
Altumindormieram meo veterano,*

Quod longum mihi taedium, dolorque
 Induxit docilis malo frequenti
 Vltro cedere, meque iuuit alma
 Rerum obliuio, torpidusque sensus
 Ad res, quae variae geruntur, omnes.
 Sed nunc hospitium, optimum quidem illud,
 Et carum mihi, si iocosque suaues,
 Et conuiuia lauta, lectulumque
 Mollem, et dulciter otium recordor
 Solutum, vacuumque cura edaci:
 Hoc nunc hospitium tuum misello
 Vt magno mihi stat malo, quietum
 Perturbans animum, diebus vsque
 Incumbens mihi, noctibusque totis.
 Crudele hospitium tuum, et molestum,
 Cur late patuit mihi, recluso
 Illo praecipue malo cubili?
 Quo me bibliotheca fascinauit
 Incautum tua: stultiorque sumsi,
 Vt peius peream, tuos libellos
 Mecum, heu! illecebris nimis refertos:
 Quales nec potuit furens Calypso,
 Vafro nec gremio fouere Circe.
 Hos cum debeo lectitare, multam
 Bellis implicitus tuis Poetis,
 Tuo Cumichio, tuo Zamagna,
 Doctis, grandiloquis, piis, venustis,
 Cor ipsum penetrantibus Poetis:
 Furtim, nescio quis, subiuit ardor,
 Et praecordia concitauit ima
 Inflammata suo potenter igne.
 Et nunc perpetuo, furente mente,
 Sic carmen meditor male inquietus:
 Vt vix euigilans, dieque tota,
 Et cantem veniente nocte sera
 In longas tenebras: breuemque somnum
 Constanter numerus ferit recursans,

Sed, dulcis Michael! nihilne tanto
 Iratus tibi pro malo rependam?
 Si sic vexor ego tibi canendo,
 Jam vexabere tu mihi legendo.
 Namque largiter obruere multa
 Hac farragine, quam redux paravi
 Hoc, de quo queror, improbo furore.

A' Játzó színeknek boldogságáról

illő lessz talám már valamit írni, midőn ezek mind a' két Magyar Hazában fenn állanak; illő lessz ezeknek meg történhető romlásokról emlékezni, mert akármekkora ditsőséget okozott Nemzetünknek fel-állások, tiz akkora gyalázatot szülne el-enyészések. Tudni való dolog, hogy ezeknek a' Nép világosításán kívül, még három nevezetes tárgyai vagynak, úgy mint: 1.) A' szívnek nemes érzékenyítése. 2.) Az helyben lévő Közönségnek gyönyörködtetése; és 3.) Egy Társaságnak Élelme, melly nemes tzelokat a' következendők háboríthat-tyák:

1.) A' szívnek nemes érzékenyítésit, leg kevesebbé lehet akkor el érni, midőn nem az érdeemes, és válogatott Darabok, hanem tsekélységek adódnak elé, midőn példának okáért: a' *Haldokló Kátót*, *Moritzat*, *Lanas-sít*, és más tanító Játékokat, fél annyiszor lát a' Közönség, mint a' *Politikus Tsizmatiát*, *A' Kis - Affzony el-szököttet*, *A' Disputáló De-akat*, és más hasonló, tsak száját, nem pedig szívet mozdító Játékokat. Minden munkába azt kell nézni, hogy tanítsou is, érzékenyit-isen is, nem pedig tsak nevettesen, mert a' tsupa nevetés el érésére elég mulattsígos Anek-dótákat, elég nevető Demokritusokat lehet olvasni, nints miért a' Játzó szinbe fizetni.

2.) Az helyben lévő Közönség gyönyörködtetése egy olyan kényes dolog, melyet leg könnyebben lehet meg sérteni. Példának okáért a' Játtzónak kevély maga viseletével, a' Munkának el rontásával, és az illetlen öltözebe való meg-jelenéssel, mellyekben magát a' Játtzók Előljárója leg inkább ki-mutathattya, az ezekre való hem vigyázás, a' Rollék hibás öszlata, és azon tselekedete által, hogy a' munkából, a' mi magának nem tetszik, ki hadja. Meg esik az is gyakorta, hogy az ilyen Játtzó meg nem tanulván rolléját, ebbéli hib-ját illetlen maga viseletével, és fejéből származott akkori éretlen gondolatokkal akarja ki-pótolni, példának okáért vadászatot akarván mutatni, a' leg szivre hatóbb Játékban kopókat, és nyulakat vífzen fel, melly a' Közönséget illetlen nevetésre ösztönözi, az érzékeny játtzást pedig semmivé téfzi. Meg esik, hogy némelly munkának Szerzőjre, vagy Fordítójára személyes ránkora lévén, akár-milyen légyen is, keresztül kasul rontya, és szánzándékkal semmivé téfzi, sőt olyan is lehet, a' ki semmit, a' mi nem a' maga penájából foly ki, helyyesen, és igaz lelki esmérete szerént nem igyekezik elé-adni. Meg esik, hogy maga nem értvén hozzája, mástól sem kér Tanátsot, hanem önnön képzelődésiből egészen ellenkező ki-nézésbe játzadja a' Személyt: már pedig mi lehetne nevettségesebb, és botránkoztatóbb, mint *Néró Császárt* német köntösbe: az idegen Orzági Uralkodókat pedig magyar fel akasztott vitéz kötéssel látni? Hát még a' változások! már ezek ha rosszak a' tsömörig ingerlik a' nézőket, midön láttyák, hogy a' Tömlötznek egy része erdő, az erdőnek egy része palota 's a' t. — Az efféle hi-

bák nem hogy gyönyörköttetnék a' Közönséget, hanem még kedvetlenítik, és el idegenítik a' Játtzó Szintől.

E' szerint ki lévén azon hibák nevezve, mellyek mind a' három szándékot meg gátolhattyák, és következésképpen a' Játtzó Színeknek meg romlásokat siettethetik, arra kell azoknak, a' kiknek hatalmokban nagyon törekedni, hogy ezek jó karba állittassanak. Ezeknek olyan Elöljárói légyenek, kik az említett hibákat el kerülven, a' Játtzó Színeknek nem pufztulást, hanem örökkévalóságot okozhassanak, és ezzel Nemzetünknek tökéletes ditsőséget szerezhessenek. Különben bizonyosan ezen két újj tsillagaink is el tűnven, azt fogják ellenségeink mondani: Nézd el, a' Magyar mindenhez fog; de semmit sem vihet tökéletességre.

Mint hogy a' Szarvasi Oskoláról, mellyben a' Gazdaság tanittatik, már több ízben tettek az Urak az Erdemes Közönség előtt említést, a' magok betses munkájokban, kívántam az Urakkal, ez úttal is közleni azt, a' mi ezen Oskolában az esztendőnek közelébb múlt nyári felében történt.

Hozzá kezdettünk tudni illik a' munkához, és a' Gazdaság tudományának rendes tanításához Mártziusnak a' végén, és az ólta

I. ször Eggy felsőbb, és két alsóbb Classisokban rendes letzkéken olvastattak és tanítottak.

1. ször Mayernek a' földmivelésről írt Catechismusa.

2. ször Mayernek a' földmivelésről írt Könyve.

3-szor *Hornek*, az *Aufriai Status Gazdaságáról*.

4-szer *Mitterpacher* a' mezei Gazdaságról.

5-ször *Ezen Szarvasi Oskolának rendi*, és tzélja.

6-szor Az emberi test fenn tartása módja, *Diaetetika*, és a' barmok orvoslása.

7-szer A' selyemmel való bánás.

II-szor Egy másánál több selymet, két magokat gyakorló Ifjak, és két Leányok kikészítettek, és megfontak.

III-szor Húsz mása, és 46 font, három féle úgymint *Szarvasi*, *Czigári*, és *Bulgari*, és így mind Magyar Országgi gyapjút, annyira kikészítettek, mostak, füsültek, fontak, szöttek, hogy abból 49 darabban 1590 rőf, rész szerént flanell, rész szerént egész és fél Rássa, Chalon, vagy Hernad és párkán, nagy részént már meg vannak lólva, festve, és nyomtatva.

IV-szer Vagyon készen egynehány ezer Rőf vékony, vékonyabb, és igen vékony fonal, a' mellyekből hetenként 5, 6, 7, darab Matériák készíttetnek.

V-ször Tizenhárom Oskolabéli Leányok a' magok kezek által készült ruhát viselnek, a' kik különben is jól tanúlván, és magokat minden tekintetben igen jól viselvén, jutalmat is kaptak.

A' gyermekeknek a' fonásért való fizetések teszen 112 for. 38 kr.

VI-szor Nem tsak *Szarvason*, hanem a' körül belől való Helységeken *Tartsán*, *Berényben*, *Sz. Andráson* sok Asszony, és Leány Személlyek ezen példák által a' fonásra fel buzdittattak. Tsak *Szarvason* több van 100 fonónál, a' kiknek fonásokon álmél-

kedni lehet, és vagy 60 non örömeztőbb fonnak ruházatért, mint pénzért.

VII. szor A' Fabrikának állapotját nagyon elő segítette az, hogy a' Szarvasiak, a' régi Oskola házat olyan épületté építették, a' mellyben most, a' gyapjúval való mindenféle bányás végbe melhet, és ezen munkánál három száz embernél több keresi kenyerét, kik között két olyan Személyek is vannak, kik közül egyiknek a' keze, másiknak a' lába hibás.

Itt egy fedél alatt lehet mind azt a' munkát látni, valamint csak a' gyapjúnak az első kéztől fogva, az utól, óig által kell menni, és ehez hasonló készületet, és probát, a' mi Magyar Hazánk, a' maga kebelében ezen kívül mást még eddig nem látott.

VIII. szor A' Ló here, ezen száraz esztendőben is olly jól termett, hogy kétszeri kaszálásra 16 mása 14 foat magot gyűjtöttünk; har mad izbén pedig most kaszálattjuk (October 16-dikán) és a' Ló here magva most is érett.

IX. szor A' Magyar Országí Briznai Ványoló földel (azt a' földet nevezik így, a' mellyel a' polztóból, minekutánna azt meg festették, a' zirtt ki-velzik) szerentsés próbák tétettek.

X. szor Az Oskolának szánára a' Magyar Productuonokból (termésekből, és kézi munkákból) egy kevés Gyűjteményt kezdetünk öfzve szerezni.

Vólt már ezen Oskolának egynehány ezen által utazó Méltóságokhoz is szerentséje, a' többek között *Torontál* Vármegyei Hő Ispány Mélt. *Balog Péter*, és ezen *Ts Bőrös* Várme-

gyének Fő Ispánnya 's Udv. Tanácsos Mélt. Lovász Sigmond Urakhoz. Ezen Méltóság azon kívül, hogy a' Leány Oskolát meg ajándékozta, méltóztatott a' Ns Vármegye Köz Gyűléséből jó igyekezetünket ezen alább meg írt irás által, a' Kir. Hertzegségének, Országunk Nádorispánnyának, és a' Fels. Helytartó Tanácsnak ajánlani. Vajha a' Hazában ne csak kedvet, hanem szorgalmatos követőket is találna ezen mi igyekezetünk, a' hol a' kézi munkák gyakorlására, és a' gazdaság tudományára, a' mostani szűk időben valóban nagy szükségünk volna.

Serenissime &c. Dominus Samuel Theschedik Evang. Aug. Confessionis in Oppido Szarvas verbi Divini Minister, brevem Instituti sui Oeconomico Industrialis Conspectum exhibens, petiit nos, ut attactus in eodem modernus Instituti sui progressus cognosceretur, et Excelso Consilio submitteretur.

Cum autem vel absque ulteriori revisione pluribus nostrum perbene constaret, Institutum illud, vel inter innumera apud nos novo quopiam Instituto, proeprimis autem tali, quod principali elatere, utpote Fundo caret, occurrunt impedimenta, indefessa viri illius industria, novas in dies vires acquirere, conceptamque de se spem, illud olim, quod, si ad consistentiam pervenire posset, haud contemnendum Republicae Emolumentum, praeprimis in puncto filationis (Land. Product.) Regioni nunc adeo homogeneae, confectionis item materiae *Rascha* dicta, procuraturum, sed et Illimus Deus Supremus Comes Noster recentissime Cottum peragrans, ea, quae in exhibitio illo succincto Conspectu continentur, semet ita expertum fuisse refert ac asserit,

Ea propter succinctum hunc Conspectum
 Celsitudini Vrae Regiae, et Excelso Consilio
 humillime submittentur, oramus ut, Institutum
 illud Industriae Nationali multum proficuum,
 sub potentem suam Protectionem sumere, ne-
 que admittere dignetur, ut laudabiles viri illius
 plurium annorum conatus sumtusque ob de-
 fectum publicae Protectionis evanescere, is-
 que solus victima laudabilis sui zeli fieri de-
 beat. Datum e Generali Congregatione nostra
 Die 21-ma Oct. 1794 in Oppido Gyula cele-
 brata.

Egy nevezetes Tudós Ember, a' ki Euró-
 pának szebb, és a' Tudományokban 's Mes-
 terségekben ki-palléroztottabb részeit nem csak
 el-járván, hanem gondos szemekkel a' szük-
 ségessebb dolgokat vizsgálván, Nemes Nemze-
 tének hasznos szolgálatját ajánlja, még pedig
 e' következő dolgokban.

Mint hogy az Ifjúságnak neveltetése, vagy
 módja; az emberi nemzetnek ki-palléroztatá-
 sa a' nap alatt minden Tartományokban még
 e' mi időnkig, egy bé-kötött tőmőnek iga-
 zán mondattatik, ideje volna már valahára,
 Nemes Nemzetünkben ezt meg oldani próbál-
 ni, melly szerént is ezen említett Tudós Ur,
 ki is még a' halhatatlan II. Jósef Császár Ural-
 kodása alatt, Nemes Hazájában e' szükséges
 próbát, hogy meg nem tehette, akadályozta
 nevezetesen közönséges hivatalainak a' N. Ha-
 za távolabb fekvő részeiben 15 esztendőök alatt
 való ditséretes folytatása.

Ki is mind Hivatalaira, mind pedig e' vi-
 lági dolgoknak folytatásának szövevényes ba-
 jaira reá unván a' fellyebb el-múltt esztendő:

ben a' tsendesebb, és a' maga dolgainak folytatására helyesebb alkalmatosságot lelt magának a' mi Királyi Városunkban, a' Nemzeti elsőb, és felsőbb Oskoláknak árnyékában, a' holott maga Házánál két nagy reménységű Fijainak Tanulásoknak jobb mód-dal lehető elő-mozdításával, egy igen könnyen véghez vihető kézben forgó próbát tett, mind magának, mind a' Királyi Oskoláknak egész gyönyörűségére, ezt a' tanítás' módját, a' híres *Basedov, Lohk, Bart, Hess, de Beau-deau Blairs*, Német Országi, Londoni, Marsch-lintzi, Lipsiai, Párisi, és több Európai Tn-dósoktól vett nevezetét ezen dolgon rajta hagy-ván, maga is *Philantropiumnak*, vagy is em-beri Nemzet Szeretetét magában foglaló tanit-tás módjának hivattatni kívánnya.

Ezen próbát, mellyet két Fijai mellett, egy két társatskákkal ditséretesen meg-tett, azért nem eresztette közre a' hirlelés szárnyain az Erdemes közönség eleibe, hogy míg gyara-podást nem vesznek tanítványkái, mint egy mások inas esztendő ne kéntelenitteffenek töl-teni nálla, mostan azért, ezen kövörkezendő punktumok szerént közli azonokkal, a' kik a' jó nevelésnek nem tsak hirét szeretik halla ni; — — — — —

Elsőben: nyóltz esztendő's korától fogva, kereken a' tizenhárom esztendőnek végéig a' Magyar, és a' körül lévő Nemzeteknek nemes Fijatskáit magához fogadván nem tsak mint gazda, hanem mint valóságos Ifjakat nevelő gondos Tanítottó, mind külső, mind belső tá-lentumaikra elegendő, és a' Szüléknek 's Tutoroknak tellyes meg-elégedést okozó Atyai Ándulatját igéri, minden vallásokra lejendő te-

kintet félre vetésével, tsupán az elmének ki-
palléroztatása lévén főbb tzeljya.

Ugyan is a' fent említett idő alatt: *Ma-
gyarúl, Olaszúl, Németúl, Frantziául, és Deá-
kúl* annyi gyarapodást vesznek, hogy közön-
ségesen belzélhessenek, a' magok rendin lévő
Oskolájokat tsak egy orai mulatással is meg-
nem tsonkitván, ha pedig találkoznának a' kik
az említett nevelő háznál 13 esztendön fellyül
való Ifjak közzül szállást tartani, és az Aka-
démiai Oskolát tanúlni igyekeznének azok ezen
Philantropiumnak regulái által nem fognak kö-
teleztetni.

Melly arany regulák közöltetni fognak az
Erdemes Olvasókkal, annyival is inkább, mi-
vel ezen Úr a' fent említett *Philantropiumba*
Professori rangra, és gondos hivatalra méltó-
nak íteltetett vala a' külső Országokon.

Most elég lesz annyit tudni, hogy mind
Tanulásokra, mind pedig élelmekre Atyai, és
Anyai gond lesz a' *Philantropiumba*.

Kétszerfognak egy héten újj mosott tiszta ru-
hában öltözni, ugyan a' fejeket annyiszor fogják
tisztogatni a' minden napi Nemzetünkben is
már bé tsuszott tisztátalan tsinosgatáson kívül,
Hat ételek lesz napjába, igen jó Magyar kenye-
rek, külső Országokon termett babon kivül a' Ma-
gyar ételeket meg-előző fölöstökömökkel, egy
szóval: minden meg kívántató szükséges dol-
gokkal annyira elő fognak állani, hogy sen-
kinek méltó panaszja ne légyen.

A' viseletben rendet szabó semmi gondos-
kodás, melly a' szokást meg-gátolná, nem lesz.
Hetenként két nap, midön a' nagyobb Osko-
lákban, nyugalom órái vagynak, mindenkor
musikálásban, tántzolásban, kép irás mester-
ségít tanulásban foglaltatik az Ifjak idejek.

Lesznek alatta való mesterei ezen Urnak, hogy a' mellyeket, vagy nem tehetne maga, vagy pedig azoknak végbevételére nem érkezhetne a' dolog folytatásában, tsenkulis ne lenne. Mind ezeknek árra, és fizetése hóinaponként 12 Rth. forint lézen. Kézzettetnek az a' nagy érdemű Szülék és Tútorok, hogy elegendő fejer ruhával mind magok, személlyekre, mind ágy-beliekre nézve méltoztassanak el készíteni az Ifjakat. A' ki bővebben akar erről értekezni addig is, mig el küldené tanulásra el zánt fiját, tehát vagy alkalmatossággal, vagy szabad levél bõtsattással kérdezkedést útasítani Pestre T. Pap János Úrhoz ne salynállya. Az Ispotály utzájában 225 szám alatt lévő Kastélban.

Sopronból, Nov. 28-dik napján.

Örömmel lehet itt szemlélni a' Nádméz-Fábrica épülésének szerentsés kezdetét. Látom már tsalhatatlanul, hogy sokaknak-felölle el tsüggedt, sõt tsak nem ki-ludt reménységek, ujonnan sokkal nagyobb erőben fel ébred. T. Nagy György Urnak — ugmint Directorának — Hazafiúi buzgóága, sok fárattságai és Felséges Királynunk kegyes engedelme után. — Istennek légyen hálá! már kivált a' főző-konyha derekassan pül. De kár hogy a' kegyetlen tél keménysége által meg akarja akadályoztatni: mindazonáltal már tavaszra el kézdi a' főzést. Mennyi háznot fog ez hajtani, mind Sopron, mind egész Országunkra nézve, ki nem mondhatni. De oh fájdalom! a' T. Igazgatón-kivül kevés Hazafi van az említett Tarsaságban.

Már *Sopron* ezenkívül is két nevezetes Fábrikával ditsekedik, ugymint *Hamusír*, és *Spanyol viafzk* készítőikkel.

Bihar Vármegyében a' *Székelyhídi*, és *Diószegi* Uradalma' részéről, *Léta* nevű Helységben, mintegy kétszáz ötven darabból álló hízott Sertések, e' most folyó esztendő' *December* Hónapjának, tizenkettődik napján, licitátzió, vagy kótyavetyélés által el-fognak adattatni: minekokaért, a' kinek kedve vólna, jól meghízott Sertéseknek vételére, ne terheltesse, a' meg-írt időben, és Helységben megjeleneni.

Jelentjük az *Érdemes Olvasóknak*, hogy *Hírmondóknak* a' jövő fél esztendőre is, azaz, *Januárius* elejétől fogva, *Június'* utolsó napjáig, 5 forint előpénz az árra, mellyet következő tzím alatt ne terheltessenek jó idején fel-küldeni: *An die K. K. Oberst-Hofpost-ams-Zeitungs-expedition. Pro Hírmondó. a' Vienne.* — Neveiket, és a' közelebb való Postát, a' honnan t. i. leg hamarább vehetik *Ujságainkat*, méltóztassanak világosan megírni. — Mi, mint eddig, ezentúl is készlek lezünk az el-tévelyedett *Ujság* árkusokat, vagy az azokhoz tartozó rajzolatokat, 's mappákat újra is meg-küldeni.